Cutubka 4.ad: Dhaqdhaqaqa Xorraynta Afrika

1. **Sheeg Dhaqadhqaaqi ugu horeeyay ee sudaan u hor kaca sidi ay xurnimo u heli lahyd?**
   - Waxa uu ahaa dhaqadhaqaaqa ''MAHDIGA SUUDAAN'', Taa oo u istaagtay la dagalanka gumaysiga ingiriiska.
2. **Maxa kamid ah sababihi dhaliyay dhqadhaqaqa mahdiga?**
   - Xukuumada ingiriiska oo kusoo rogtay Canshuuro tiro badan Dadka Sudan.
3. **Kumuu ahaa ninki ugu sarreeyay maamulka sudan?**
   - Waxa uu ahaa Moxammed Ra'uuf
4. **Goormaa ayuu dhacay dagaalki ugu horrreeyay ee dhexmara maamulka Khartuum iyo Mahdiga?**
   - Waxa uu dhacay sannadkii **1881** dii.
5. **Ya hogaminayay cidamadi maxmed ra'uuf uu u diray mahdiga ee dagaalkodi ugu horreeyay?**
   - Waxaa hogaaminayay abuu sacuud.
6. **Sheeg sabata xilk looga qaaday Maxammed Ra'uuf?**
   - Masuliyinta Qahira oo maamulka Khartumuu hoos tagayay oo u arkay in sabata guul darradu ay tahay jilicsanaanta Maxamed Ra'uuf taa oo kentay in xilka laga qaado.
7. **Yaa lagu beddelay maxamed Ra'uuf ?**
   - Waxaa lagu badalay Nin lagu magacaawo Cabdulqaadir oo joogay Qaahira. Waxana ku sime u ahaa nin la yirahda Jaqlar inta uu ka imanayo.
8. **Maxa ay ahayd Jawabta mahdigu marki yusuf Shallaali oo aha hogamiyihi ciidanki 2.aad ee laga diray Khartuum uu fariin u diray Mahdiga?**
   - ''ANNAGU KUMA HAYNO WAX AAN KA AHAYN WARAN IYO SEEF AF BADAN''
9. **Goormaa ayuu Billowday Dagaalkii U dhaxeeyay Mahdiga & Deegaanka Ubayd?**
   - 8/Sep/1882, oo uu ku jabay Ciidanka mahdiga oo laga dilay 10 kun Dagal yahan.
10. **Goormaa ayuu Goordan soo gaaray Khartuum?**
    - Goordan waxa uu soo gaaray Kartuum 18/Feb/1884
11. **Sheeg Tallaabadii ugu Horreysay ee uu qaady Goordan?**
    - Waxa ay ahayd in uu soo saaro wareegto uu ku magcaaway In uu mahdigu yahaay Gadoomiyaha Gobolka Kurdufaan.
12. **Yaa loogu magac daray amiirka amiirda Go'dooominta Khartuuma?**
    - Waxaa loogu Magac daray Najuumi .
13. **Sheeg taallaabyinka uu qaaday mahdiga si ay go'doominta ugu adkaato Goordan?**
    - Mahdiga oo ciidanka uu hogaaminayay usoo dhaqaajiyay Dhanka Khartuum Waxa uuna degay deegaanka Deem abuuu sacda.
14. **Goormaa aay soo gaareen KhartuumGurmadki hogaaminayay wisli?**
    - Waxa ay soo gaareen 2 maalin kadib dilki Goordan.
15. **Goormaa ayay Xorrowday Khartuuma?**
    - Waxa ay xorrowdikadib dili Jananka Goordan, Mahdiguna waxa ay noqotay Xukun Sudaneed Xor ah, waxay samaysay lacag cusub dhistayna Ciidan
16. **Yaa bedelay Mahdiga dhimashadiisaa kadib?**
    - Waxaa bedelay mahdiga khalifkisi C/laahi Tacaashi, Kaasoo aan lahyn kartidiisa taasoo hoos dhac ku kentay Taageerada kacdoonka.
17. **Illaa Goorme ayay socdeen Dagaladi Goosgooska ahaa ee dhimashada mahdiga kadib?**
    - Waxa ay socdeen 1885-1891 kii
18. **Yaa hogaamiya u ahaa mahdiga Dagaaladi dhimashadi mahdiga ka dib?**
    - Waxa Hogaamiye u ahaa C/laahi Tacaashi.

Cutubka 4.ad: Dhaqdhaqaqa Xorraynta Afrika

19. Sheeg Dagaaladi dhex maray Ingiriiska iyo mahdiga Dhimashada mahdiga Iyo so noqoshadi ingiriiska kadib?

i. Dagaalkii ka dhacay Deeegaan Cadbara 8/abril/1898.
ii. Dagaalki ka dhacay Karari 2/sebtember/1898.
iii. Dagaalii umu Kuwaydaraat kaas oo dhacay 24/nofenbar/1899.

20. Sidee ayuu ku dhamaaday dhaqdhqaaqa mahdiga?

- Dagaalki umu kuwaydaraat ka dib Waxaa la arkay tacaashi oo meyd ah kuna naf baxay saligiuu ku tukanaayay sido klena la dilay inti badneyd ee hogaanka dhaqdhqaaqa kuwii soo harayna waa la xiray Sidaasna waxaa ku dhamaaday dhqdhqaaqa mahdiga.

21. Goormaa ayuu dhashay Cumar Muqtaar?

- Cumar Muqtaar Cumar Maxamed Waxa uu dhashay sannadkii 1862dii, kuna dhashay tuulada janzuur eek u taalla bariga liibiya.

22. Sheeg magaala madaxdi Sanuusiyada xilligi Cumar muqtaar?

- Waxa ay ahayd Waaxda jacbuub ee kutaallay Bariga liibiya.

23. Imisa sano ayuu wax baranayay Cumar muqtaar? Maxana kamida culuumti uu bartay?

- Waxa uu galay machad diini ah oo uu ka baranayay Culuumta shareecada sida: Fiqiga, tafsiirka iy kuwa kale muddo 8 sano ah oo uu ka baranayay Culimada waweyn.

24. Maxa kamid ah Dagaaladi uu ka qeyb qaatay Cumar Muqtaar?

- Dagaladi ka dhacay xudduda Liibiya iyo Masar sanaddii **1908dii**
- Dagaalkii dhex maray Sanuusiyiinta iyo faransiiska **1900kii.**
- Dagaalkii dhexmaray axmed shariif iyo ingiriiska **1915tii**

25. Goormaa ayuu billowday Halgankii Cumar Muqtaar ee uu kula jiray Talyaaniga?

- Waxa uu billowday 1911kii, kadib marki uu kasooo tagay magalada Bingaazi .

26. Maxaa kamid ah sababihi dhaliyay Halgankii Cumar muqtaar?

- GUmaysigi ingiriiska & Soo noqoshadi galitaanki Talyaaniga.

27. Halkee ayuu Cumar muqtaar ka weerari jiray Talyaaniga?

- Deegaanka Zaawiyata qasuur iyo taknas illaa ay gacanta cadawgu gasho 1913dii. Lagana saaray dalka **1943dii**.

28. Maxa kamid ah dagaladi uu hogaminayay Cumar Muqtaar Halgankiisii?

- Dagaladi dhacay **16/May/1913dii** & **6/Oct/1913dii.**
- Weerarki uu qaday**(Buushimaal)** oo ka dhacay deegaanka Caynmara**.**
- 3di Weerar oo uu qaaday **3/Feb/1914tii.**

29. Goormaa ayuu Talyaanigu gacanta ku dhigay Cumar Muqtaar?

- **11/Sep/1931dii** dagaal qaraar kadib, laguna xukumay Daldalaad.

30. Sheeg qaar kamid ah Hadaladi qiimaha Badnaa ee Cumar Muqtaar?

📖 **''ANNAGU IS DHIIBI MAYNO WAAN GUULAYSNAYNA AMA WAAN DHIMANAYNA''**
Waxa uu yiri marki uu talyaanigu ka dalbaday in uuu is dhiibo.

📖 **''XUKUN WAA KII EEBE EE MA'AHA KIINA DHALANTEEDKA AH''**
Waxa uu ku dhawaaqay marki uu maqlay xukunka daldalaada

📖 **''DULMIGU WAXA UU KA DHIGA QOFKA LA DULMIYAY HALYEY, BALSE DAMBIGU WAXA UU DAMBIILAHA KA DHIGAA QOF FULAY AH OO WADNHIISU CABSI LA GIRIIRAYO SIKASTA OO DAMBIILUHU ISU ADKEEYO UNA MUUJIYO IALA WEY**